

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

XI. De reservationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

Paulus Tertius.

Beneficiorum imperationes vacantium vera res totius harratio-
ne expediti debent, ne invalida ac errata habeantur.

CAP. XV.

Attendentes malitiam hominum non esse indulgen-
dum, sed potius obviandam, volumus quod de cate-
ro impetrantes beneficia ecclesiastica iustissime,
qualitatis, per privationem & amotionem vel alias pro-
pter commissa, excessus, & crimina vacantia vel vacatu-
ra, in supplicatione desuper porrecta excessus & crimina
ipsa ac eorum qualitates, necnon modos & causas tales,
ex quibus de iure privato incurra aut facienda censetur,
& similiter impetrantes etiam per modum devolu-
tionis beneficia, tanquam certo modo vacantia, & ab aliis
etiam non senio confectis, nec infirmitate aut impedi-
mento detentis, tanquam nullo seu minus canonico
ritulo possessa, modum vacationis illorum in supplica-
tione desuper porrecta specificis & determinate ac di-
spostive exprimere teneantur, & a nequam decretum
citationis a iudice, cur causa commissa fuerit per se vel
procuratorem eorum petant, eorum eo iuramentum,
quod credant ea quae sic expresserunt, vera esse, & posse
ex parte corporaliter praestare, & deinde excessus &
crimina aut modum vacationis huiusmodi proponere,
& deducere, & intra octo dies observationi termini ad
articulandum, per eam vel per procuratorem suum, suo
ordine & loco, ita quod si ipse terminus sic non ser-
vetur, dicti octo dies, post observationem termini, secun-
do loco servetur, quicumque is fuerit, cucurisse censetur,
si quam immediate sequentes probare, necnon extunc
infra annum similiter a die impetrationis eorum compa-
randum, causam contra eosdem possessores, usque ad
diffinitivam sententiam prolationem inclusive prosecui de-
beant, & teneantur.

Quodque impetrationes de beneficio tanquam per
privationem, & amotionem, vel alias propter commissa,
excessus, & crimina vacantibus, vel vacaturis, abique
causa seu causam privationis & amotionis, aut exce-
ssum & criminum vacationem huiusmodi causantium,
necnon tanquam de certo modo vacantibus, etiam per
modum devolutionis, abique modo vacationis specifica
expressione, etiam praetextu quarumcunque clausula-
rum quomodolibet simpliciterum, & quantumcunque
pragmaticum, etiam quodlibet causae, & excessus, ac crimi-
na, necnon modi vacationum huiusmodi in literis per
expressis habeantur, vel etiam dispositive exprimi possint
disponentibus nullatenus suffragentur, & quocunque
impetrationes per ipsos impetrantes de beneficiis, quae
etiam cum huiusmodi expressione impetraverint, tan-
quam in iure, in iure, vel ad ius eorum quos huiusmo-
di excessus & crimina perperrasse, aut quorum benefi-
cia per devolutionem, aut alias, certo modo vacasse nar-
raverint, a sede Apostolica, vel legatis eius quomodolibet
impetrantibus, seu etiam motu proprio concedenda,
nisi quod impetrantes excessus & crimina, aut modum
vacationis huiusmodi intra dictos dies observationem
dicti termini ad articulandum factam, quoad excluden-
dos post dictos dies ipsos impetrantes approbatione ex-
cessuum, seu criminum, aut modi vacationis predictorum
nihil operari volumus contra possessores beneficiorum,
quae impetraverint, probaverint, etiam si alia excessus
& crimina, privatione aut privationis declaratione digna,

^a Beneficiorum impetratio canonica, & quae ab omni obreptione
& surreptione aliena est, exprimit qualitates vacationis, ut si va-
cae per obitum vel per resignationem. gloss. in Clement. in verbo,
quoniam, de presen. Ioan. And. & Gemm. in c. suscepimus, de re-
script. in 6. lapsu. alleg. 8. col. 2. Felin. in cap. in nostra. num. 37. de
rescript. Rot. de rescript. in novum. Ioan. de Delva. tract. de
benefic. part. 3. q. 11. 20.

etiam ante lapsum dictorum octo dierum prolatum,
nullius sint roboris vel momenti.
Quodque impetrationes huiusmodi, si in iure pro-
scripto, quod post executionem oblationis, et post
dictam factam, etiam si de discretionem eorum non
aliter non apparuerit, propter auctoritatem pro-
curator, defuncti fuerint, etiam si senio, aut vacatione,
seu impediti, ut praefertur, non extiterint, aut non
contra quos huiusmodi impetrationes fecerint, non
contra excessum, licet nullum penitus expromerent
nulla conjectura habita fuerit, quod colliguntur
riti, aut de tali morte culpabilis, seu conscientiam
eum non haberent. Et si post lapsum dicti anni, non
jam eo durante, & intra octo dies post dictam
articulandum, sine probatione praedictorum
suum seu criminum aut modi vacationis per ipsos
impetrantes, vel eorum procuratorem obreptionem
contingat possessores dictorum beneficiorum, quos
ex eis decedere, aut eorum beneficia impetrare
vel ex causa permutationis, aut alia quomodolibet
Romana Curia, vel extra eam, vacare non debent,
propterea beneficia ipsa laicis, de huiusmodi
beneficiis vacantibus providere, & alia huiusmodi
sunt in omnibus & per omnia, si contra dictos
res aliquas modo praemissa mora non fuerint, im-
hilominus impetrantes praedicti ad amotionem
huiusmodi obtinenda censentur per se non
non vacare parti omnimoda, interire, necnon
per solvere teneantur, ac omnibus de capitalibus
ecclesiasticis, per eorum impetrationem
necnon suspensio inveniunt. Quibus, si in ea
remeritate incederint, ipso iure praedictorum
se de portio, iuxta canonica sanctiones, puniuntur.
Decernens novas prohibitiones super impetrationibus
praedictis pro tempore, etiam iniquam illi obre-
elapsi fuerint, si in quorum favore non
fraudem huiusmodi constitutionis non suffragentur,
si illi qui impetrationes modo praedictas
si impetratae religerent, quocunque
tant illis, quibus de beneficiis huiusmodi per
tionem de eis factam & admittam praedictam
senti constitutioni subiacere, & in eorum
dictas resignans tempore huiusmodi impetrationis
quoad hoc censeri & esse.

TITULUS XI.
DE RESERVATIONIBUS

Paulus III.

Beneficia sedis Apostolicae reservata quae non vacant
vacantur, semper manent, & semper reservata
sunt.

CAP. I.

Un nonnulli Romani & Pontifices praedicti
eorum conditiones, quae sine reservatione
vacant durare voluerunt, quae tunc
ecclesiasticae quae sunt & sine reservatione
& tunc existentiam Cardinalium servata,
commentales obtinebant, & in posterum
rum familiaritate durante, etiam si ab ipso
per obitum Cardinalium servandem vel illis
necnon quae etiam fructuum & proventus
Apostolicae debitorum collectores, & qui
decessorum & impertibus suis officio
collectores durante eorum officio obtinebant.

^a Haec constitutio videtur esse, quae habetur in
Roma, de consue. praesent.

45
 quibus vacaverint, cum irritantur appositione decreti
 & deinde prædecessoribus ipsis sublati de medio, ac
 eorum beneficiorum occurrentibus vacationibus, inter
 utriusque juris inter pretet, etiam officiales Romanæ Cu-
 riaz sapienter erò habitatum existerit, an beneficia hu-
 jusmodi propter reservationem & decretum prædicta
 reservata vel affecta remanserint, ita quòd nullus præ-
 ter Roman. Pontif. de illis disponere poterit sine pos-
 sit reservatione & decreto obfistentibus prædictis.
 Ac propter ambiguitatem hujusmodi varias quoque
 juris peritorum opiniones & disceptationes ipsas, adver-
 tensus plerumque pro reservatione & effectione præmis-
 sis, interdum verò & contra pronunciatum & definitum
 fore. Nos qui vigiliosior pastoris semper his maturo
 providendam esse consilio non indignè censuimus: &
 propterea in singulis causis super quibusvis beneficiis
 Ecclesiasticis eandem ambiguitatem quomodolibet
 concernentibus, usque ad nostram beneplacitum super-
 sedere mandavimus: cupientes quemadmodum nostro
 lacumbi officio, debitis hujusmodi finem imponere sub-
 stitutorum dispensandis, & ne lites fiant penitus immortales,
 de opportuno remedio providere. Facilis recordatio-
 nis vobis quoniam, Gregorius I. X. & Bonifacii VIII. Ro-
 manorum Pontificum etiam prædecessorum nostrorum,
 qui ad submovenda alterationum fomenta & ambi-
 gnitates hujusmodi lucidandas declarationes similes
 per suas literas ediderunt, vestigiis inhaerendo, ac pro-
 vide considerantes effectum per reservationem manus-
 que appositionem eorumdem prædecessorum in dictis
 beneficiis inesse productum, per obitum nequaquam
 cessari debere revocatum, Roman. quoque Pontificis
 manus appositionem prædictam, tantæ efficaciam, tanta-
 que virtutis existere, ut si & literæ Apostolicæ super
 provisionibus beneficiorum aut de providendo mandatis,
 in quibus decretum & reservatio hujusmodi oppo-
 nitur, ex aliqua causa suum debitum non irritantur
 effectum, facultatem tamen providendi de beneficiis
 aliter reservatis quibuscumque aliis fuisse adeptam,
 hanc perpetuè & irrefragabilis constitutionis edicto,
 de venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ
 Ecclesiæ Cardinalium consilio, omnia & singula be-
 neficia Ecclesiastica secularia & cujusvis ordinis regu-
 laria, etiam si præpositus, canonicatus, præpositus
 & præbende, dignitates, personatus, administrationes,
 vel officia fuerint, & ad illa consueverint qui
 per electionem assumi, eisque cura imminet anima-
 rum, ut præmittitur reservata, & per Romanos Pon-
 tifices successores nostros canonicè intrantes in posse-
 rum reservanda, acta quovis modo vacantia, & in an-
 tea vacatura, per hujusmodi reservationem & decretum
 remanente & remanere semper affecta, nullum-
 que de illis cum primò hac re contigerit præter eun-
 dem Romanum Pontificem ex vice quovis modo dispo-
 nere possit, sine posse, hæc serie decernimus pat-
 ter & declaramus, quod tam in pendens etiam
 per appellationem quam in futurum super eisdem
 beneficiis ut præmittitur reservatis committendis cau-
 sis per dilectos filios magistros Caspellanos nostros,
 & causarum palatii Apostolicæ auditores, atque alios
 quoscunque delegatos & iudices ubilibet inviolabili-
 ter observari, & secundum præmissa, nec aliter sen-
 tentiari & diffiniri volumus, atque mandamus eis &
 eorum cunctis, quavis alia super præmissis interpretan-
 di facultate sublata.

ficorum dispositioni Apostolicæ reservationum pro tem-
 pore vacantium, sine iusto titulo, ac sine literis Aposto-
 licis, ut illorum fructus durante vacatione hujusmodi
 suspens, se intrudere non verentur, occurrere, & Ca-
 mæra Apostolicæ gravissimis oneribus in aliqua
 parte sublevandis quantum cum Deo possumus con-
 sultare, motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deli-
 beratione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenu-
 dine omnes & singulos fructus, redditus, & proventus, ac
 iura, obventiones, & emolumenta quæcumque quomodo-
 libet & qualitercumque nuncupati omnium & singu-
 lorum monasteriorum etiam consistorialium, & benefi-
 ciorum Ecclesiasticorum cum cura & sine cura, seculari-
 um, & quorumvis ordinum regularium nobis & sedi
 Apostol. tam per constitutiones Apostolicas, quam Can-
 cellariæ Apostolicæ regulas editas & edendas, seu alias
 quomodolibet, & ex quavis causa generaliter, vel specia-
 liter reservatorum, seu affectorum in partibus Italia, in
 quibus collectores & subcollectores spoliatorum, & ju-
 rium Cameræ Apostolicæ prædicte esse consueverunt, ac
 earum civitatibus, & dioc. consistendum, per obitum, &
 alias quovis modo præterquam per decessum illa obit-
 uentium, pro tempore vacantium & decessorum mona-
 steriorum & beneficiorum vacationis pro rata temporis
 usque ad diem provisionis seu commende de eisdem be-
 neficiis & monasteriis per nos faciendæ, de qua per lite-
 ras nostras sub plumbo, & non aliter, constare debere
 volumus, eidem Cameræ auctoritate Apostolica tenore
 præsentium reservamus, applicamus, incorporamus, &
 appropriamus, illaque ei reservata, applicata, incorpora-
 ta, appropriata esse statuimus.

Gregorius XIII.
 Menses Apostolica sedis reservati, Episcoporum alterative re-
 servatum non obfunt.

CAP. III.

Sanctissimus in Christo Pater & Dominus Gregori-
 us divinis providentiæ Papa XIII. cupiens pauperi-
 bus clericis, & aliis benevolentis personis providere,
 omnia beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura, secu-
 laria, & quorumvis ordinum regularia, qualitercum-
 que qualificata, & ubicunque existentia, in mensibus Iu-
 lii, Augusti, Octobris, Novembris, Januarii, Februarii,
 Aprilis & Maji, usque ad quinquennium à die pu-
 blicationis præsentis constitutionis computandum ex-
 tra Romanam Curiam, alias quam per resignationem
 quocunque modo vacatura, ad collationem, provisionem,
 præsentationem, electionem, & quamvis aliam
 dispositionem quorumcumque collatorum & collatori-
 um secularium, & quorumvis ordinum regularium,
 (non tamen S. R. E. Cardinalium, aut illorum sub con-
 cordatis inter sedem Apostolicam, & quoscunque alios
 initis, & per eos qui illa acceptare & observare debe-
 runt acceptatis, & observatis, quæ lædere non intendit
 comprehensionum quomodolibet pertinentia) disposi-
 tionem suam generaliter reservavit. Volens in applica-
 tionibus, seu concessionibus gratiarum, quæ in dictis be-
 neficiis tunc vacantibus etiam motu proprio fieri de-
 bent, in quo vacaverint, dispositio mentionem fieri,
 alioquin gratias nullas esse, ac privilegia & indulta A-
 postolica disponendi de hujusmodi reservationibus nun-
 quam comprehendantur, etiam cum quibusvis derogato-
 riarum derogatoriis, ac fortioribus, efficacioribus, &
 insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis,
 quibusvis personis & collegiis, cujuscunque dignitatis,
 gradus, ordinis, & conditionis existentibus quomodo-
 libet concessa, adversus reservationem hujusmodi in-
 terim iustitiam.

Insuper sanctas sua ad gratificandum Patriarchis,
 Archiepiscopis, & Episcopis intenta, ipsis, quando in a-
 pud Ecclesias aut dioceses suas personaliter refererint

Fins Quartus.
 Præter beneficiorum reservationum seu affectorum, a die vacatio-
 nis usque ad diem provisionis, Apostolica Cameræ adfervitur.
 CAP. II.
 Cupientes malitis nonnullorum, qui in possessione
 monasteriorum, & aliorum beneficiorum Ecclesia-

A dmonet nos incumbens nobis pastoralis officii cura, ut non solum nobis, sed etiam cunctorum Christiani fidelium; & praesertim Ecclesiasticarum personarum profectibus diligenter inveni illorum occursum diligamus, & que in cuiuscunque ipsorum praedictorum hoc hanc quavis etiam auctoritate praedictis competimus, salubriter reformemus. Sane dudum ad nostram perentioitiam, qualiter nonnulli Archiepiscopi, & Episcopi, ac ecclesiarum praetati, nonnulli etiam Principes, & domini temporales in clivis nationis Germanicae, post miserabilem urbis direptionem collationes & dispositiones beneficiorum Ecclesiasticorum nobis & sedi Apostolicae etiam virtute concordatorum a inter sedem & nationem praefatas reservationum temere usurpare praesumpserint, ac collationes & dispositiones nostras, & dictae sedis de illis factas admittere contempserunt, necdum in nostram & ipsius sedis respiciendum, sed etiam in iurium nostrorum & eiusdem sedis, ac illorum quibus ab ipsis beneficiis providimus, aut in quorum favorem alias disposuimus, seu providi & disponi mandavimus, grave praedictum. Nos qui a dictis concordatis, que olim Romanae Ecclesiae & dictae nationis hominibus, pro ipsius Ecclesiae unione, ac pace & tranquillitate inter Ecclesiam & nationem praedictas, perpetuo solidandis & conservandis laudata, conclusa, & accepta fuerunt, nullatenus recedere intendimus, ne dicta praesumptores & contemptores, aut peccos in dictis beneficiis intrusi ex huiusmodi temeraria praesumptione gloriant valeant, neve ipsi intrusi ex adultetinis eorum timulis aliquem fructum reportent, nec illis quibus de beneficiis praedictis per nos aut dictam sedem, seu eius auctoritate provisum extitit, & in futurum providebitur, per aliquem temporis fluxum, seu aliquam patientiam vel tolerantiam praedictum fiat aut factum censetur, nisi ipsorum officii debito providere volentes, ac concordatis praedictis firmiter inhaerentes, motu proprio, & ex officio, matura deliberatione, ac certa scientia, auctoritate Apostolica, de Apostolica potestatis plenitudine, tenore praesentium declaramus, praetensas collationes & alias dispositiones de quibuscunque beneficiis Ecclesiasticis cura & sine cura, nobis & dictae sedi, aut praefatis, referatis, per Archiepiscopos, Episcopos, Praelatos, ac seculares Principes, & dominos quoscunque, dictae nationis, seu ad eorum praesentationem vel nominationem, etiam per ordinarios ipsorum beneficiorum collatores a tempore dictae direptionis contraque tenorem & formam dictorum concordatorum quomodolibet factas, & in posterum faciendas, personis quibus utrum posterum fient, nisi sint per nos, aut nostra, vel dictae sedis auctoritate approbata, nullam titulum vel solentem ipsa beneficia possidendi tribuisse, aut in futurum tribuere, sed & illos pro maiori fidei possessoribus & merito intrusi ab omnibus haberi & ceteri, ac fructus per eos ex beneficiis huiusmodi percipere, & percipiendos, nullo unquam tempore suos facere, sed ad illorum restitutionem in utroque foro efficaciter obligatos esse, & ad illorum restitutionem, ad eorum quorum interest, seu etiam fidei nostrae iustitiam, omnibus viis iuris, & remediis compelli posse, & debere, & eos nullo unquam tempore beneficio regularum de annali & triennali pacifico possessore gaudere potuisse aut posse. Illis vero quibus eadem beneficia per nos, aut auctoritate nostra vel dictae sedis, tenore & forma concordatorum huiusmodi servatis, collata seu commendata sunt, aut in futurum conferentur vel commendabuntur, necnon Ecclesiis & locis Ecclesiasticis, ac collegiis, quibus perpetuo vel ad tempus eadem auctoritate unita sunt, aut in posterum uniter, ac omnibus illis qui in executione litterarum Apostolicarum eis concessarum per constitutiones, seu mandata Archiepiscoporum, Episcoporum, Praelatorum, Principum, vel dominorum praedictorum, hactenus quomodolibet impediti fuerint, aut in postquam impediuntur, istas regulas, quae unquam temporis fluxum seu patientiam vel tolerantiam minime obflare debere, quo minus contra dictos intrusos & intrudendos quocumque tempore iudicialiter expediti valeant.

TITVLVS XII. DE PENSIONIBVS.

Leo Decimus, In Concilio Lateranensi.

Reservari personis non debent in diminutionem Monasteriorum & Ecclesiarum regularium.

CAP. I.

Quoniam Ecclesiae Monasteriorum absque aliquo fructuum diminutione providi decet, ut iam dignitati praesidentium, quam Ecclesiarum & Monasteriorum necessitati consilium. Decernimus pariter ac statuimus, ut super eandem Ecclesiarum fructibus pensiones minime referantur, nisi ex resignationis causa, aut etiam alia quae in secreto nostro consilio iusta, probabili & honesta habita fuerit.

Pius V.

Laei, & quae calidam sacris ordinibus annexam non colunt, beneficiorum personis iure sua nequeunt.

CAP. II.

Laei extra conjugium & in celibatu viventes, ac illegami & clerici conjugati nullas novas pensiones aut fructus aut omnino alias res Ecclesiasticas habeant, nec ipsi, etiam qui conjugati non sunt, si ad primas aut alias nuptias transferant, antiquas deinceps percipere. Clerici vero & alii matrimonium etiam cum unica & virgine contracturi, postquam illud contraxerint, nec antiquas retinere, nec novas assequi possunt, sed nec illi laici nec clerici privilegio transferendi pensiones, fructus, aut alias res huiusmodi de cetero possunt. Decernentes omnes transferendi facultates ex nunc, antiquas vero pensiones, & alias reservationes tam laeicis quam clericis concessas, & quas ipsos clericos habere contigerit, per futurum contra hunc matrimonium huiusmodi extinctas esse. Romae. Id. Septemb. 1568.

TITVLVS XIII. DE VNIONIBVS BENEFICIORVM.

Pius V. Ex Concilio Tridentino.

Provincialium perpetua unitarum part loci pariter assignanda. Vbi caris non sit maior contentio, nec minor quinquaginta annorum.

CAP. I.

Ad exequendum pastoralis officii debitum, vigilantibus studiis intendentes, ad ea, per quae cathedralium, aliarumve Ecclesiarum, necnon Monasteriorum, beneficiorum, seu collegiorum, ac aliorum piorum locorum prospero profectui, divini; cultus augmento, & opportuna congruae sustentationi patriarchalium Ecclesiarum eisdem unitarum statui feliciter dirigendo, & personarum in illis curam animarum exercitium utilitati recta & provida moderatione consulti, & salubriter provideri valeat, libenter interponimus

a DD. in cap. praetera. 22. de iure patron. ten. in c. success. de decimis.

Concordata reservationum edita Nicolae V. in gratiam Germaniarum 1447. 14. Cal. April. cum Friderico Imperat. abis, Ecclesiis & locis Germaniae loci Principibus.